

M A R K T

M E S T

De marktberichten van agrarische producten en grondstoffen staan wekelijks in de krant. Maar hoe ontwikkelt de markt zich op de middellange termijn? Welke indicatoren moet de melkveehouder in het vizier houden? Deze editie van rubriek 'Markt' gaat over mest.

De Nederlandse melkveehouderij kan binnen vijf tot tien jaar 'mestloos' zijn. Deze boude stelling komt van Aalt Dijkhuizen, die onlangs sprak op een bijeenkomst van de agrarische aan- en verkooporganisatie CZAV. Volgens de voormalig bestuursvoorzitter van Wageningen UR is een veehouderij zonder mestoverschot geen utopie, mits de sector blijft investeren in techniek en innovatie. 'Technisch gezien bestaan er zeker mogelijkheden om een mestloze veehouderij te exploiteren, maar realistisch is het niet.' Aan het woord is Wiebren van Stralen, beleidsadviseur mest en mineralen bij LTO. Een veehouderij zonder mestoverschot betekent dat mineralenconcentraten uit dierlijke mest erkend worden als kunstmest. 'De wetenschappelijke onderbouwing van mineralenconcentraat laat zien dat het niet onder hoeft te doen voor kunstmest. Maar het is ook een politiek gevoelige discussie.'

Circulaire economie

Een mestloze veehouderij mag dan nog ver weg zijn, ze is dichterbij dan ooit. Jan Huitema is Europarlementariër in Brussel en optimistisch over de erkenning van mineralenconcentraten. 'Vorig jaar is be-

Mestloze veehouderij is nog ver weg, maar dichterbij dan ooit

Een circulaire economie in mest

De mestmarkt zou een complete herwaardering krijgen als mineralenconcentraat uit dierlijke mest als kunstmest mag worden toegepast. Het onderwerp is niet nieuw, maar sinds kort komt er beweging in de vooral politieke discussie.

tekst **Tijmen van Zessen** tekst DCA **Herma van den Pol**

sloten om meer prioriteit te geven aan de circulaire economie. Daarmee streven we na om afvalstromen te hergebruiken of herwaarderen. Mestoverschotten zijn een goed voorbeeld hiervan in de landbouw.' Huitema vertelt dat hij de Europese Commissie ervan wil overtuigen de erkenning van mineralenconcentraat als kunstmest vast te leggen in een wetsvoorstel. De voordelen zijn divers. Er is oog voor de reductie van het gasverbruik in de kunstmestindustrie, een vijfde deel van het Nederlandse verbruik. 'Het duurt nog wel even voordat het Europees Parlement over de voorstellen stemt, dan ben je toch al snel een jaar verder. Maar de erkenning van mineralenconcentraat is dichterbij. En dat is belangrijk, want het wakkert verdere innovatie aan', stelt Huitema.

Nieuw verdienenmodel

Het enthousiasme van Huitema krijgt bijval van Ap van der Bas, werkzaam voor

DLV Advies. 'Er zijn bedrijven die mest moeten afvoeren en vervolgens kunstmest moeten aankopen om de bemesting sluitend te krijgen', zegt hij. 'Als je erover nadenkt, is dat belachelijk.'

Als Brussel instemt met een erkenning van mineralenconcentraat als kunstmest, ontstaat er op de mestmarkt een nieuw verdienenmodel. 'Je bespaart op de aankoop van kunstmest en je hebt minder kosten voor mestafzet.' Van der Bas wijst er verder op dat dit op kleine schaal al gebeurt op bedrijven die spuiwater produceren. Dit restproduct uit luchtwassers van stallen is al erkend als kunstmestvervanger. Een mineralenconcentraat dat volledig identieke eigenschappen heeft als kunstmest is volgens Van der Bas een utopie. Het is maar de vraag of dat uit oogpunt van milieu of economie noodzakelijk is. 'De belasting van kunstmestproductie is voor het milieu veel hoger dan de iets lagere werkingscoëfficiënt van mineralen-

Gaan fosfaatrechten overspannen mestmarkt helpen?

De ophaalbijdragen voor mest naderen de hoge prijzen van 2012. Ondanks een stevige stijging van de verwerkingscapaciteit van mest blijven de kosten hoog. Hoe kan dit? Eén van de problemen die DCA op de mestmarkt terugziet, is dat er veel op het laatste moment geregeld wordt. Dat zorgt op de mestmarkt voor een logistieke nachtmerrie. Nog altijd is de akkerbouwer de belangrijkste afnemer van mest, maar die heeft steeds va-

ker geen trek in de mest met hoge gehalten. Rundveemest is daarom veel meer in trek dan varkens- of pluimveemest. Door de explosieve groei van de melkveehouderij en de verwerkingsplicht is dit een geduchte concurrent geworden van de andere mestsoorten. Ondertussen is het de akkerbouwer die aan het langste eind trekt en de hoogste prijzen kan vragen. Fosfaatrechten gaan de mestproductie indammen en waarschijnlijk een

verdere verlaging van het fosfaatgehalte aanjagen. Varkensmest kan dan in het ideale scenario ingezet worden voor verwerking en export, maar in de praktijk wil iedereen tegelijk in het voorjaar de put leeg hebben. Zolang dit niet verandert, krijgen de ophaalbijdragen voor mest geen kans om te dalen.

DCA
RISICOMANAGEMENT EN MARKTANALYSES

WWW.DCA.NL

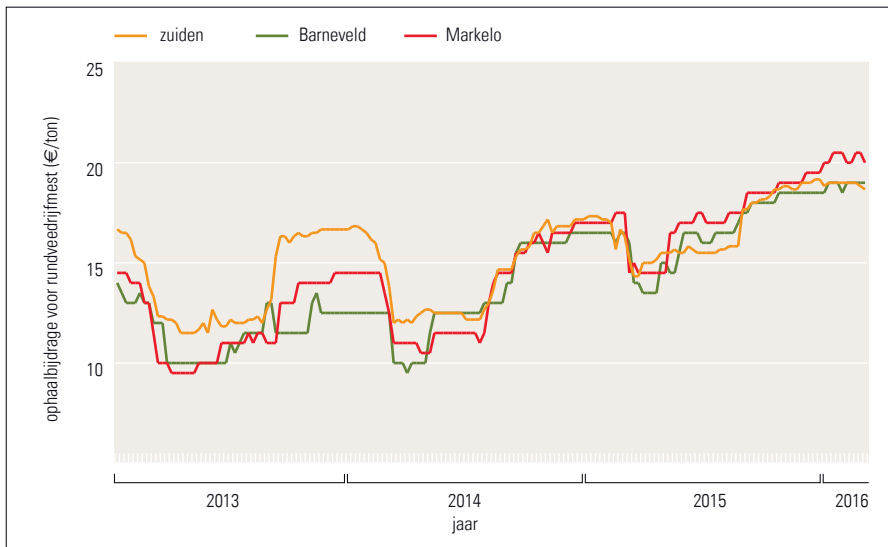
Geen 'mestloze' veehouderij

'De erkenning om mineralenconcentraat als kunstmest te mogen toepassen zal er wel komen. En dat biedt zeker mogelijkheden. Maar ik ben tegelijkertijd wel sceptisch, het verwerken van mest tot een concentraat van mineralen kost nog steeds erg veel geld en er moet ook nog een markt voor zijn.'

'Een mestloze veehouderij lijkt me niet eenvoudig. Het klinkt veelbelovend, maar het zal ook neerkomen op een meer en meer grondloze veehouderij. Ik heb het idee dat dit niet goed valt in de samenleving, ik denk dat je het daarom niet moet willen.'

je het fosfaatoverschot hoe dan ook verwerken of naar het buitenland brengen', stelt ook Velthof.

Een volledig circulaire economie voor mest komt er niet van vandaag op morgen. Maar Jan Huitema nodigde betrokken Europarlementariërs alvast uit om in Nederland een bezoek te brengen aan Groot-Zevent Vergisting, een bedrijf dat al veel ervaring heeft met mestverwerking. Bedrijfsleider Arjan Prinsen vertelt dat er gewerkt wordt aan een nieuwe installatie die biogas gaat produceren voor de melkfabriek van FrieslandCampina in Borculo. 'De oplossing van het mestprobleem ligt in het volledig kraken van mest', stelt Prinsen. De installatie waar het bedrijf aan werkt, start met het vergisten van mest. Daarbij ontstaat biogas en een scheiding van stikstof en fosfaat. De stikstof wordt gestript tot ammoniumsulfaat en ammoniumnitraat, het fosfaat tot calciumfosfaat en organische stof. Wat overblijft, is loosbaar water en kaliumconcentraat. 'De techniek is kostbaar, maar met deze installatie kost mest afvoeren in de toekomst maximaal vijftien euro per ton. De kunstmest die ontstaat, is te exporteren of terug te leveren aan de veehouder.'

Figuur 1 – Prijsontwikkeling ophaalbijdragen rundveedrijfmest (bron: DCA)

concentraat. Bedenk ook wat het effect zou zijn als je de hele mestproductie rafineert. Dan stijgt de benutting van elke kilo mest, dat is winst voor het milieu.' Financieel gezien is een lagere werkingscoëfficiënt volgens Van der Bas te billijken zolang de prijs van mineralenconcentraat lager is dan die van kunstmest.

Wiebren van Stralen weet wat het erkennen van mineralenconcentraat globaal gezien met de mestmarkt doet. 'Na vragen van de Europese Commissie hebben we eraan gerekend. Als een mestverwerker bij de huidige stand van de techniek een euro per kilo stikstof ontvangt, dan kan de ophaalbijdrage van de mest bij de poort van zijn installatie met vijf euro per kuub omlaag. Dan maak je in de mestmarkt een hele slag.'

De export van fosfaatrijke dikke fractie is hiermee niet van de baan, wat een stevige kostenpost blijft zolang er in Nederland een overschot is en fosfaat niet volledig valt te recyclen. Van Stralen waarschuwt voor te veel optimisme. 'Ik verwacht niet dat mest afvoeren nog eens geld gaat opleveren. Misschien op heel lange termijn,

maar zeker niet op een termijn van vijf tot tien jaar. Het is niet alleen een kwestie van vraag en aanbod, er zijn ook veel regels die druk zetten op de mestmarkt. Denk aan de gebruiksnormen, de verwerkingsplicht of de Melkveewet.'

Verhoging van kostprijs

Het kostenplaatje van mestraffinage en de lagere benutting van stikstof uit mineralenconcentraat zijn volgens Van der Bas te overkomen. Maar Gerard Velthof, onderzoeker bij Alterra Wageningen UR, plaatst hierbij wel enige kanttekeningen. 'We vergeten wel eens dat de productie van mineralenconcentraat ook energie kost. En de investeringen in mestverwerking verhogen bovendien de kostprijs van een liter melk. Bedenk dat melkveeouders in landen zonder mestoverschot hier geen last van hebben.'

Bovendien heeft een groot deel van de bedrijven dat mest moet afvoeren, geen overschot aan stikstof, maar aan fosfaat. Voor hen is de erkenning van een mineralenconcentraat in eerste instantie geen oplossing. 'Als fosfaat limiterend is, moet

